

S T A T U T

Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w Warszawie.

Firma, siedziba, cel i zakres działania.

§ 1. Na podstawie uchwały Sejmu Królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z d. 26 września 1907 r. ustanowiony został krajowy zakład kredytowy, jako samoistna osoba prawna pod firmą: „Krajowa Centralna Kasa dla Spółek Rolniczych we Lwowie“, po rusku: „Krajowa Centralna Kasa dla Spółek rolniczych u Lwowie“, po niemiecku: „Landes Zentralkasse für landwirtschaftliche Genossenschaften in Lemberg“.

Firma ta zostaje zmienioną i ma opiewać nadal:

„Centralna Kasa Spółek Rolniczych w Warszawie“.

§ 2. Siedzibą tej Centralnej Kasy jest Warszawa. We Lwowie, w Krakowie i w innych głównych ośrodkach gospodarczego i współdzielczego ruchu w Państwie Polskiem istnieć mają filjalne zakłady (oddziały), których terytorjalne okręgi działania mają być ściśle określone (§ 20).

§ 3. Zadaniem Centralnej Kasy Spółek Rolniczych jest:

- a) popieranie działalności i rozwoju rolniczych stowarzyszeń współdzielczych przez udzielanie im dogodnego kredytu, pośredni-

czenie między nimi w użytkowaniu nadwyżek funduszków obrotowych i załatwianie dla nich interesów pieniężnych i bankowych;

- b) współdziałanie w odbudowie drobnych gospodarstw rolnych i warsztatów drobno-przemysłowych zniszczonych, uszkodzonych lub zaniedbanych wskutek wojny;
- c) zapobieganie spekulacyjnemu obrotowi ziemią oraz ułatwienie tworzenia żywotnych gospodarstw rolniczych i postępowych warsztatów drobno-przemysłowych.

§ 4. W tym celu jest Centralna Kasa uprawnioną podejmować następujące czynności:

1) z ograniczeniem do stowarzyszeń, spółek i instytucji, należących do Związku Centralnej Kasy lub do członków tychże stowarzyszeń, spółek i instytucji:

- a) przyjmowanie i wpłacanie pieniędzy na rachunek bieżący i na książeczki wkładowe;
- b) udzielanie wszelkiego rodzaju kredytu;
- c) eskontowanie i reeskontowanie weksli;
- d) wypłacanie zaliczek pieniężnych na zastaw kwitów składowych (warrantów), papierów wartościowych lub na inne zastawy ręczne;

2) bez ograniczenia do członków:

- a) zaciąganie wszelkiego rodzaju zobowiązań pieniężnych celem przeprowadzenia zadań, w § 3 określonych;
- b) pośredniczenie w kupowaniu i spieniężaniu zagranicznych środków płatniczych, papierów wartościowych i kuponów jako też ich kupowanie i spieniężanie na rachunek własny Centralnej Kasy.

O ile kredyty udzielane są członkom stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, należących do Związku Centralnej Kasy, wymagana jest poręka tych stowarzyszeń lub zabezpieczenie hipoteczne na posiadłości rolniczej w $\frac{2}{3}$ częściach jej wartości pożyczek z przeznaczeniem na cele odbudowy, utrzymanie lub powiększanie gospodarstw rolnych albo warsztatów drobno-przemysłowych.

§ 5. O ile stowarzyszenie lub instytucja, korzystające z kredytu Centralnej Kasy, nie podlega Patronatowi Galicyjskiego Wydziału Krajowego, ma być pomoc kredytowa uzależniona od poddania się Patronatowi, względnie kontroli jednego ze Związków Rewizyjnych (Patronatów Związkowych), powołanych do opinjowania zgłoszeń kredytowych na podstawie zawartej w tym celu umowy z Radą Nadzorczą Centralnej Kasy.

§ 6. Wszelkie interesy spekulacyjne i wykraczające poza właściwe zadanie (§ 3) Centralnej Kasy są niedopuszczalne.

Związek Centralnej Kasy i Jego członkowie.

§ 7. Rolnicze Spółki, stowarzyszenia i inne instytucje o charakterze współdzielczym, mające siedzibę swą w obrębie Państwa Polskiego, tworzą — przy współdziałaniu Galicyjskiego Wydziału Krajowego i Rządu Polskiego — dobrowolny „Związek Centralnej Kasy Spółek Rolniczych” dla spełnienia zadań, określonych wyżej w § 3.

§ 8. Członkami Związku Centralnej Kasy mogą być w szczególności:

- a) stowarzyszenia zarobkowo-gospodarcze, oparte bądź to na ustawach polskich, regulujących stosunki tego rodzaju stowarzyszeń, bądź też na austriackiej ustawie z 9 kwietnia 1873 r., Dz. u. p. Nr. 70, albo na analogicznych ustawach niemieckich lub rosyjskich, obowiązujących przejściowo dla tych stowarzyszeń na obszarze Państwa Polskiego;
- b) spółki z ograniczoną poręką, oparte na austriackiej ustawie z 6 marca 1906 r., Dz. u. p. Nr. 58, lub na analogicznych ustawach innych, obowiązujących przejściowo w dzielnicach Państwa Polskiego, albo na ustawach polskich, regulujących stosunki tych spółek, jako też inne instytucje rolnicze i kredytowe w obrębie Państwa Polskiego, o ile statuty i działalność tych spółek i instytucji nadają im cechy instytucji dobra publicznego i zmierzają do celów właściwych stowarzyszeniom współdzielczym.

§ 9. Członków, wymienionych w § 8 pod a), przyjmują do Związku Centralnej Kasy (§ 21) Zarządy Oddziałów (filji); stanowcze przyjęcie i wciągnięcie do rejestru stowarzyszeń związkowych Centralnej Kasy następuje po zatwierdzeniu przyjęcia przez dyrekcję Centralnej Kasy.

Członków, wymienionych w § 8 pod b), przyjmuje prowizorycznie dyrekcja zakładu, a stanowcze przyjęcie wymaga zatwierdzenia Rady Nadzorczej.

§ 10. Przyjęty prowizorycznie członek Związku Centralnej Kasy winien podpisać deklarację przystąpienia i wpłacić przynajmniej 1-szą ratę na udział w wysokości, oznaczonej przez Zarząd oddziałowy, albo przez Dyrekcję Zakładu podług postanowień §. 16 niniejszego statutu.

§ 11. Dobrowolne wystąpienie członka ze Związku Centralnej Kasy może nastąpić tylko z końcem roku administracyjnego (§ 25) za poprzednim co najmniej półrocznym wypowiedzeniem.

§ 12. Wykluczenie członka ze Związku Centralnej Kasy może orzec Rada Nadzorcza na wniosek Dyrekcji z powodu:

- a) zaskarżenie członka o niedopełnianie zobowiązań jego względem Centralnej Kasy,
- b) stwierdzonego przez patronacki organ rewizyjny działania przeciwnego interesom Centralnej Kasy i sprzecznego z wydanymi przez jej organa prawomocnymi przepisami,
- c) wniosku patronackiego organu rewizyjnego wskutek niezastosowania się do jego zarządzeń, wydanych na podstawie wyników lustracyjnych,
- d) z powodu dokonanej zmiany statutu, odbierającej stowarzyszeniu związkowemu charakter współdzielczy, a innym członkom (spółkom, instytucjom) cechy instytucji dobra publicznego, zmierzającej do celów właściwych stowarzyszeniom współdzielczym (§ 8).

Kapitał zakładowy i poręka.

§ 13. Kapitał zakładowy Centralnej Kasy stanowią:

- a) zakładowa wkładka krajowa Wydziału Krajowego Królestwa Galicji i Lodomerji z W. Ks. Krakowskiem w wysokości 5 (pieciu) milionów koron,

- b) zakładowa wkładka państwowa w wysokości i w walucie ustanowionej przez Rząd Polski,
- c) udziały członków Związku Centralnej Kasy.

§ 14. Wkładkę krajową galicyjską stanowi dotychczasowy kapitał zakładowy Krajowej Centralnej Kasy, ustanowiony pierwotnie w sumie 2 milionów koron, a następnie uchwałą sejmiku galicyjskiego z dnia 27 lutego 1914 r., podwyższony do sumy 5 (pięciu) milionów koron, i w tej wysokości przez Galicyjski Wydział Krajowy wpłacony z zaciągniętych w tym celu pożyczek.

§ 15. Zakładowa wkładka Państwowa, pierwotnie przez Rząd Polski ustanowiona i wpłacona, nie może być zmniejszona, ale może być każdego czasu podwyższona.

§ 16. Udział kapitałowy każdego członka Związku Centralnej Kasy z grupy wymienionej w § 8 pod a), ma być ustanowiony w zależności od ilości członków stowarzyszenia związkowego w ten sposób, że nie może wynosić mniej, aniżeli 3 korony austriackie, albo 2 marki polskie od każdego członka stowarzyszenia, podług stanu z końcem ubiegłego roku administracyjnego, może być jednak większy. Najmniejszy udział nie może jednak wynosić mniej aniżeli sto marek polskich, albo 150 koron austr.

Po ustanowieniu jednolitej waluty polskiej, ulegną kwoty powyższe odpowiedniemu przerechowaniu.

Wysokość udziału kapitałowego członków Związku Centralnej Kasy, oznaczonych w § 8 pod b), ustanawia się w drodze porozumienia między Dyrekcją Centralnej Kasy, a przystępującym do Związku członkiem.

Co trzy lata następuje regulacja wysokości udziałów na tych samych podstawach, z tem wszakże ograniczeniem, że udział nie może być obniżony poniżej kwoty ustanowionej w deklaracji przystąpienia. Natomiast wolno członkowi każdego czasu podwyższyć udział ponad ustanowione powyżej normy.

Wpłata udziału następuje bądź to odrazu w ustanowionej wysokości, bądź też w czterech ratach kwartalnych, z których pierwsza płatną jest przy przystąpieniu do Związku.

§ 17. Wkładka krajowa (Galicyjskiego Wydziału Krajowego) i wkładka państwowa nie mogą być wycofane przez cały czas istnienia Centralnej Kasy, nie mogą być obciążone zastawem dla pretensji osób trzecich, a stanowią zabezpieczenie zobowiązań Centralnej Kasy.

Wkładki te mają być oprocentowane z dołu po trzy od sta (3%) w stosunku rocznym — względnie o tyle niżej, aby wskutek tego oprocentowania nie wynikła strata bilansowa.

Dochód stąd pochodzący ma być rozdzielony przez Radę Nadzorczą Centralnej Kasy pomiędzy Patronaty i Związki Rewizyjne (patronackie), z którymi Centralna Kasa pozostaje w stałym stosunku, na cele lustracyjne podług ilości stowarzyszeń, które podlegają rewizji danego patronatu, względnie Związku Rewizyjnego, są zarazem członkami Związku Centralnej Kasy. Odnośna uchwała Rady Nadzorczej wymaga zatwierdzenia Ministerstwa Rolnictwa.

§ 18. Udział członka pozostaje jego własnością, lecz nie może być wycofany przez cały czas należenia do Związku Centralnej Kasy, ani nie może stanowić zastawu dla pretensji osób trzecich.

Udziały członków służą narówni z wkładką krajową i wkładką państwową na zabezpieczenie zobowiązań Centralnej Kasy.

Zwrot udziału następuje w miesiąc po zatwierdzeniu przez ogólne zebranie (§ 22) zamknięcia rachunkowego za rok, który nastąpił bezpośrednio po stąpieniu członka ze Związku Centralnej Kasy (§ 11).

§ 19. Kraj Galicja i Lodomerja z Wielkiem Ks. Krakowskiem gwarantuje za zobowiązania Centralnej Kasy przyjęte do chwili wejścia w życie niniejszego statutu nie tylko swoją wkładką zakładową, ale nadto swoim majątkiem i dochodami, aż do wysokości kwoty równej wkładce.

Państwo gwarantuje za zobowiązania Centralnej Kasy nie tylko swoją wkładką zakładową, ale nadto swoim majątkiem i dochodami, aż do wysokości kwoty równej wkładce.

Członek Związku Centralnej Kasy odpowiada również za jej zobowiązania nie tylko swoim udziałem, ale nadto swym majątkiem aż do wysokości kwoty równej udziałowi.

Organa zawiadowcze.

§ 20. Dla ułatwienia członkom stosunków pieniężnych i kredytu oraz udziału w zawiadywaniu Centralną Kasą tworzy się jej Oddziały, mające siedzibę w ważniejszych ośrodkach życia publicznego i gospodarczego w Państwie Polskiem. Terytorjalne okręgi działania każdego oddziału mają być dokładnie oznaczone. Do Oddziału Warszawskiego należy całe terytorjum Państwa Polskiego, nie objęte okręgami działania innych oddziałów, które mogą nosić także nazwę Filji Centralnej Kasy.

Każdy, Oddział (filja) stanowi odrębną osobę prawną, uzdolnioną do załatwiania interesów prawnych i majątkowych w granicach uprawnień określonych tym statutem i zasadniczymi przepisami organizacyjnymi dla Oddziałów (filji) Centralnej Kasy.

Każdy oddział posiada swoje (oddziałowe) organa zawiadowcze, a ponad niemi rozciąga się władza ogólnych organów zawiadowczych Głównego Zakładu.

§ 21. Oddziałowymi organami zawiadowczymi są:

- a) kierownik względnie dyrektor oddziału (filji) mianowany na wniosek dyrekcji Centralnej Kasy przez jej Radę Nadzorczą, dla załatwiania bieżącej administracji z pomocą przydanego mu personelu biurowego,
- b) Komitet nadzorczy z 6-iu członków wybranych na trzy lata przez zebranie oddziałowe dla czuwania nad bezpieczną i prawidłową gospodarką oddziału,
- c) Zebranie oddziałowe członków Związku Centralnej Kasy w obrębie terytorjalnego okręgu działania oddziału (filji) dla dokonywania wyborów do oddziałowego Komitetu nadzorczego i delegatów do ogólnego zebrania Związku oraz uchwalania rezolucji w sprawach działalności i rozwoju Zakładu lub jego oddziału (filji).

Każdy członek ma jeden głos, o ile wpłacił pełny udział.

§ 22. Ogólnymi organami zawiadowczymi Zakładu są:

- 1) Ogólne Zebranie delegatów Związku Centralnej Kasy wybieranych corocznie przez zebranie oddziałowe w odpowiednim stosunku do ilości członków Związku w poszczególnych oddziałach tak, aby ilość

wybranych nieprzekraczała 120 delegatów. Każdy delegat ma jeden głos.

2) Rada Nadzorcza Centralnej Kasy składająca się:

- a) z przewodniczących lub zastępców przewodniczących Komitetów nadzorczych wszystkich oddziałów (filji);
- b) z 9-iu członków wybieranych na 3 lata przez Ogólne zebranie, które wybiera także 3-ch zastępców Rady Nadzorczej;
- c) z 1-go delegata (lub zastępcy delegata) galicyjskiego Wydziału Krajowego;
- d) z 3-ch delegatów (lub zastępcy delegatów) Rządu Polskiego, z których 2-ch mianuje Ministerstwo Rolnictwa, a 1-go Ministerstwo Skarbu.

3) Dyrekcja złożona z 2-ch do 3-ch członków mianowanych przez Radę Nadzorczą, a zatwierdzonych przez Ministerstwo Rolnictwa w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu. Nadto mają być w ten sam sposób zamionowani dwaj zastępcy dyrektorów Centralnej Kasy.

§ 23. Blizsze szczegóły dotyczące ustroju, zakresu działania i wzajemnego stosunku organów zawiadowczych określi regulamin Centralnej Kasy, uchwalony przez jej Radę Nadzorczą, a zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 24. Firmę Centralnej Kasy podpisuje się w ten sposób, że pod wyciśniętą stampilją, zawierającą dosłowne brzmienie firmy, kładą swoje własnoręczne podpisy którzykolwiek dwaj członkowie Dyrekcji (względnie jej zastępcy), albo jeden z członków Dyrekcji (względnie zastępca) z jednym z prokuratorów.

Firmę Oddziału (filji) Centralnej Kasy podpisuje się w ten sposób, że pod wyciśniętą stampilją, zawierającą dokładne brzmienie Oddziału (filji), kładą swoje własnoręczne podpisy Kierownik i jego zastępca, lub którykolwiek z nich z prokuratorystą lub z jednym z członków Komitetu Nadzorczego.

§ 25. Rok kalendarzowy jest rokiem administracyjnym Centralnej Kasy.

Corocznie z dniem 31 grudnia zamyka się wszystkie rachunki Centralnej Kasy i zestawia ogólne roczne zamknięcie rachunkowe i bilans. Po sprawdzeniu przez Radę Nadzorczą przekłada się roczne zamknięcie do zatwierdzenia ogólnemu zebraniu delegatów Związku, a wreszcie Ministerstwu Rolnictwa.

Postępowanie z rocznym zamknięciem rachunków określi bliżej regulamin Centralnej Kasy.

§ 26. Z czystego zysku, wykazanego rocznym zamknięciem rachunkowym, przeznaczają ogólne zebranie delegatów Centralnej Kasy na podstawie wniosków Rady Nadzorczej kwotę potrzebną na oprocentowanie pełno wpłaconych udziałów członków Związku Centralnej Kasy w wysokości nie przekraczającej 5%.

Pozostała reszta czystego zysku służy na dotowanie w odpowiedniej wysokości specjalnych rezerw oraz ogólnego funduszu rezerwowego, dopóki tenże nie osiągnie kwoty równej sumie wkładek zakładowych i udziałów członków. Z chwilą gdy to nastąpi, decyduje Ogólne Zebranie delegatów na podstawie wniosków Rady Nadzorczej o użyciu reszty ogólnego zysku po dostatecznym udotowaniu specjalnych rezerw.

§ 27. Wszystkie fundusze rezerwowe są majątkiem Centralnej Kasy i służą wyłącznie na pokrycie jej strat bilansowych, członkowej

Centralnej Kasy nie mają do nich żadnego prawa i nie mogą żądać ich rozdzielania ani podczas istnienia Centralnej Kasy ani też po jej rozwiązaniu.

§ 28. Stratę, wynikająca z zamknięcie rachunkowego pokrywa się przedewszystkiem z rezerw specjalnych, następnie z ogólnego funduszu rezerwowego.

Gdyby fundusz rezerwowy nie wystarczył na pokrycie strat, użyte będą na ten cel wkładki zakładowe i udziały członków równorzędnie w odpowiednim stosunku do ich wysokości. Nie pokrytą w ten sposób nadwyżkę straty winni dopłacić w tym samym stosunku właściciele wkładek zakładowych i udziałowych z tytułu poręki statutowej z ograniczeniem przewidzianem w art. 19.

Zmiana statutu, zwinięcie i likwidacja Cent. Kasy.

§ 29. Zmianę statutu lub zwinięcie i likwidację Centralnej Kasy uchwała Ogólne Zebranie delegatów na wniosek Rady Nadzorczej, a uchwała taka wymaga zatwierdzenia Ministerstwa Rolnictwa w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu.

Do ważności uchwały Ogólnego Zebrania o zmianie statutu potrzebna jest obecność przynajmniej $\frac{1}{3}$ części ogółu, a zgoda przynajmniej $\frac{2}{3}$ obecnych delegatów,

Do ważności uchwały o zwinięciu i likwidacji Centralnej Kasy potrzebna jest obecność przynajmniej połowy ogółu i zgoda przynajmniej $\frac{2}{3}$ części obecnych delegatów.

W razie braku kompletu może być w ciągu dni 30 zwołane ponowne Ogólne Zebranie delegatów z tym samym porządkiem dziennym i ono może uchwalać bez względu na ilość obecnych delegatów.

§ 30. W razie zwinięcia Centralnej Kasy majątek jej pozostały po zaspokojeniu wierzycieli i zwróceniu wkładek zakładowych i udziałów staje się własnością Państwa.

Postanowienie przejściowe.

§ 31. Dla wprowadzenia w życie niniejszego statutu ustanawia się Komitet Wykonawczy Centralnej Kasy spółek Rolniczych w Warszawie, złożony z 3-ch członków. W skład tego Komitetu, który się sam konstytuuje przez wybór przewodniczącego i jego zastępcy, wchodzi:

1) Patron Spółek Rolniczych w Galicji zamianowany przez galicyjski Wydział Krajowy, w jego zaś zastępstwie kierownik krakowskiej Ekspozytury krajowego biura Patronatu Spółek Oszczędności i Pożyczek;

2) Prezes względnie wice-prezes Wydziału Związku Rewizyjnego Polskich Stowarzyszeń Rolniczych w Warszawie.

3) Zastępca Ministerstwa Rolnictwa w Warszawie.

Członkowie ci legitymują się swymi dekrétami nominacyjnymi, względnie protokułami z dokonanego wyboru na powyższe stanowiska lub wierzytelnymi odpisami tych dokumentów, a którzykolwiek dwaj z wymienionych członków lub ich zastępców są uprawnieni do podpisywania imieniem Komitetu Wykonawczego.

Komitet ten jest uprawniony przyjmować definitywnie członków Związku Centralnej Kasy, przeprowadzać organizację jej oddziałów (filji), zwoływać zebrania oddziałowe i zebrania ogólne oraz na nich przez wyznaczonego członka Komitetu przewodniczyć, wykonywać wszystkie agendy Rady Nadzorczej Centralnej Kasy i wydawać wszelkie zarządze-

nia, potrzebne dla wprowadzenia tego statutu w życie, aż do chwili ukonstytuowania się Rady Nadzorczej w myśl § 22 statutu i zamianowania przez nią Dyrekcji (§ 22).

Z tą chwilą ustaje działalność Komitetu Wykonawczego, który winien zdać sprawę ze swych czynności ukonstytuowanej Radzie Nadzorczej i uzyskać od niej absolutorjum.

Powyższe postanowienia przejściowe nie naruszają jednak w niczem praw Dyrekcji i Rady Nadzorczej Centralnej Kasy.

Powyższy statut zatwierdzam.

Warszawa, dnia 8 lutego 1919 r.

Naczelnik Państwa:

J. Piłsudski

Prezydent Ministrów:

I. J. Paderewski

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:

w z. *Z. Chmielewski*